UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Decimis, Primitiis Et Oblationibus. Titvlvs XXX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

PArochiano tuo, qui excommunicatus pro manifeſtis exceſſibus, videlicet homicidio, incendio, violenta manuum injectione in perſonas eccleſiaſticas, eccleſiarum violatione vel inceſtu fuit, dum ageres in extremis *a* per Presbyterum ſuum juxta formam eccleſiæ abſolutos, non debent cœmeterium & alia eccleſiæ ſuffragia denegari. Sed ejus hæredes & propinqui, ad quos bona pervenerunt ipſius, ut pro eodem ſatisfaciant, cen. ſunt eccleſiaſtica compellendi.

DE PAROCHIIS, ET ALIENIS PAROCHIANIS.

TITVLVS XXIX.

CAP. I.

Inter Epiſcopum ſubſtitutum Epiſcopo hæretico, & ipſum Epiſcopum hæreticum reverſum, & ex diſpenſatione receptum, dividitur epiſcopatus, modo hic expreſſo.

Ex concilio Africano. *b*

SI Epiſcopus *c* ex Donatiſtis ad catholicam unitatem eſt converſus, æqualiter inter ſe dividant eas quæ ſic inventæ fuerint, ubi ambæ partes fuerint, id eſt, ut alia loca ad illum, alia ad alium pertineant, ita ut ille dividat, qui amplius temporis in epiſcopatu habet, & minor eligat. Quòd ſi fortè unus fuerit locus, ad eum pertineat, quem plebs elegerit. Sed ſi antiqui catholici ſuum voluerint, & illi ſuum, qui ex Donatiſtis converſi ſunt, plurimorum voluntas paucioribus præferatur *d.* Si autem partes æquales ſunt, majoris temporis Epiſcopo deputetur *e.* Si enim ita plurima loca inveniuntur, in quibus ambæ partes fuerint *f,* ut non poſſint æqualiter dividi, velut ſi in impari numero fuerint, diſtributis locis, qui parem habent numerum, quicunque locus remanſerit, hoc in eo ſervetur, quod dictum eſt, cum de uno loco ſuperius tractetur.

CAP. II.

Presbyteri parochiales dominicis diebus & feſtivis parœcianos alienos ad miſſam admittere non debent, ſi ex contemptu ad eorum eccleſiam accedunt.

Ex concilio Naneten. *g*

VT dominicis vel *h* feſtivis diebus Presbyteri antequam miſſam celebrent plebem interrogent, ſi alterius parœcianus in eccleſia ſit, qui proprio contempto Presbytero ibi velit miſſam audire: quem ſi invenerint, ſtatim ab eccleſia abjiciant.

CAP. III.

Epiſcopus parochianum alterius ſine ipſius licentia ordinare non poteſt, nec eum aliter judicare.

Hadrianus Papa. *i*

NVllus Epiſcopus alterius parochianum judicare præſumat: & infrà. Nam qui eum ordinare non potuit, nec judicare poteſt.

CAP. IV.

Fines parochiarum, de quibus conſtat, vel finibus cohærentia præſcribi non poſſunt.

Vrbanus III.

SVper eo verò *k,* quod apud vos intelleximus dubitatum, an quod de finibus, & *l* his quæ finibus cohærent, non præſcribendis, ſtatutum per canones eſſe dignoſcitur, ſit in parœciarum *a* limitibus, ſive a provincialibus admittendum. Reſpondemus quòd bene videtur in utroque ſervandum, ſi fines legitima præſcriptione, vel aliàs indubitata fide conſtitit eccleſiaſtica ordinatione ſtatutos.

CAP. V.

Si parœcianus ſeu diœceſanus domicilium transfert, primo prælatus in eo jura epiſcopalia, ſeu diœceſana, ſibi non vindicat; decimæ tamen prædiales illius parœciæ ſibi debentur, niſi aliter debeantur ex conſuetudine.

Clemens *b* III.

SIgnificavit *c* nobis Aconen. *d* Epiſcopus, quòd cùm poſt recuperationem Aconen. civitatis, ad habitandum in ea ſe quàm plurimi contuliſſent, qui ante generalem occupationem terræ ſanctæ in aliis civitatibus regni Hieroſolymitani elegerant manſionem: [1] Fraternitati tuæ *e,* mandamus, quatenus prædictorum locorum prælatos, ut ſibi nullam in prædictos Aconen. habitatores juriſdictionem uſurpent, nec ab eis temporalia exigant, quibus ſpiritualia non miniſtrant, diſtrictione qua convenit compellatis: ita quòd ſi de agris in eorum parœcia conſtitutis fructus percipiunt, & in ultramarinis partibus ratione prædiorum decimæ perſolvuntur, deinceps eis ipſas cum integritate perſolvant: dicto vero Aconen. tanquam diœceſano ſuo cogantur de cætero reſpondere.

[1 *Et in ea reſidentiam fecerunt aliquantum, & adhuc etiam reſident in eadem, prælati prædictarum civitatum eis ab ipſis ſibi jura eccleſiaſtica compellunt. Quia verò tranſgredi terminos à patribus conſtitutos, aut falcem mittere in meſſem alienam non oportet.*

DE DECIMIS, *f* PRIMITIIS ET OBLATIONIBUS.

TITVLVS XXX.

CAP. I.

Exprimit quatuor genera decimarum, quæ ex veteri lege debebantur.

Hieronymus *ſuper Ezechielem.* g

DEcimam partem omnium frugum Leviticæ tribui populus ex lege debebat. Rurſus de ipſis decimis Levitæ, hoc eſt inferiorum miniſtrorum gradus decimas dabant ſacerdotibus. Erant quoque & *h* aliæ decimæ, quas unuſquiſque de populo Iſraël in ſuis horreis ſeparabat, ut comederet eas, & iret in templum in urbe Hieruſalem, & in veſtibulis templi ſacerdotes & Levitas ad convivium invitaret. Erant autem & aliæ, quas pauperibus recondebant. Verum primitiæ quas de frugibus offerebant, non erant ſpeciali nomine definitæ, ſed offerentium arbitrio derelictæ. Traditionem quoque accepimus Hebræorum, non lege præceptam, ſed arbitrio magiſtrorum inolitam, quòd qui plurimum, quadrageſimam partem dabant ſacerdotibus: qui minimum, ſexageſimam: inter quadrageſimam & ſexageſimam licebat quodcunque voluiſſent offerre. Quod igitur in Pentateucho dubium derelictum eſt, hic ſpecialiter definitur propter ſacerdotum avaritiam, ne amplius à populo exigant in primitiis offerendis.

CAP. II.

Non poteſt congruè ſummari, propter varietatem lectionum.

Paſchalis II.

NOvum *k* genus exactionis eſt ut clerici à clericis decimas exigant, cùm nuſquam in lege Domini

a *Quis dicatur conſtitutus in extremis, vid. in leg.3. cum l. ſequen. ff. de don. cau. mor. Bart. in l.1. C. de ſacroſanc. eccl.* b *c.85. in conc. Lat.* c *C.1. eod. tit. in 1. comp.* d *Vid. l. & ſuum hæredem. §. fin. cum l. ſequent. De pactis.* e *deputentur.* f *fuerunt.* g *Vanoten al. Naveten ſed legendum Naneten. eſtque hoc decretum ibi c.1. non c.429. ut refert Bur. l.2. decr. c.2. nec ca.19. ut refert Ivo p.2. c.122.* h *C.2. eod. tit. in 1. comp.* i *Bur. l.2. decr. c.29. Ivo p.6. c.140. & c.3. eod. tit. in 1. comp.* k *poſt conc. Lat. ſub Alex. III. c. ult. & c.5. eod. tit. in 1. comp.* l *vel.*

a *Limitibus.* b *Clemens.* c *Ca. un. eod. tit. in 1. comp.* d *Acon.* e *al. veſtra.* f *De materia loquitur vid. Thom. 22. q. 80. & 87.* g *C.45. & c.1. eod. tit. in 1. comp.* h *Hic de-* [illegible] *& deeſt.* i *al. hoc.* k *Poſt Conc. Lat. ſub. Alexan. III. p.13. c.16. & c.17. eod. tit. in 1. comp.*

hoc

hoc legamus. non enim Levitæ à Levitis decimas acce-piſſe leguntur. Illi profectò clerici, qui à clericis ſpi-ritualium miniſteriorum labores accipiunt, decimas eis debent.

CAP. III.

Compoſitio ſuper decimis non tollitur per privilegium ſequens, ſi de illa mentionem non facit.

Hadrianus *Vigoren. & Herforden. Epiſcopis.*

EX multiplici *a* conqueſtione V. Presbyteri accepi-mus, quòd cùm inter Abbatem de Brudeja, de con-ſenſu totius conventus, & prædictum Presbyterum talis interceſſerit *b* conventio, ſcripto monachorum authen-tico roborata, quòd monachi dicto Presbytero & eccleſiæ ſuæ de blado, & univerſis leguminibus, quamdiu vive-ret, decimas perſolverent, exceptis minutis decimis, quas idem Presbyter quietas clamavit, idem Abbas à no-bis privilegium obtinuit, ut de laboribus, quos propriis manibus aut ſumptibus excolunt, nulli decimas ſolvere teneantur: [1 & ſ.] Vnde quia non fuit noſtræ inten-tionis per privilegium noſtrum conventioni derogare prædictæ: mandamus, quatenus Abbatem & monachos, ut eandem conventionem (non obſtante dicto privilegio, niſi de ipſa contineatur in eo) inviolabiliter teneant & obſervent, vel exinde ſecum pacificè conveniant, appel. poſtpoſita compellatis.

[1 *Quiſ quidem reverſus ad propria tantam apud H. Regem illuſtrem Angliæ gratiam & favorem invenit, quòd totam terram Rex ipſius villæ, in qua eccleſia præfati Presbyteri ſita eſt, monaſte-rio ipſius in perpetuam eleemoſynam contulit: quo facto præd. Ab-bas univerſis colonis illius villæ expulſis, totam terram prædictæ parochiæ excolens propriis ſumptibus, eccleſiæ debitos reditus ſub-trahit.*]

CAP. IV.

Monachi tenentur ſolvere decimas prædiales, de prædiis noviter cultis, de quibus decima prius ſolvebantur.

Idem *Thomæ Cantuarien.* c *Archiepiſcopo.*

COmmiſſum [eſt] nobis [1 & ſ.] Pervenit *d* ad nos quòd monachi de Boſſa, eccleſiæ ſanctæ Ma-riæ, in cujus parœcia commorantur, decimas ex integro non perſolvunt. Ea propter mandamus, quatenus eos ut decimas de terris cultis, in quibus olim domus con-ſtructæ fuerant, præfatæ eccleſiæ cum ea integritate per-ſolvant, qua priuſquam in eadem parœcia morarentur, ſolebant perſolvi, compellas. Et ſicut etiam de paſcuis olim decimæ perſolvebantur, ita nunc de eiſdem ad fru-gum fertilitatem translatis, decimas volumus abſque deminutione perſolvi.

[1 *A Deo diſpenſationis officium admonet, & exhortatur multipliciter, ut univerſis Chriſti fidelibus & eccleſiis debeamus u-tiliter providere, atq; integra jura ſua nos oportet atq; illibata con-ſervare.*]

CAP. V.

Per excommunicationem compellitur quis ad ſolvendas de-cimas de molendinis, & aliis hic contentis, & ca. ſeq. hoc dicit, non ſeq.

Alexander III. *Cantuarien. Archiep. & ejus ſuffraganeis.*

PErvenit *e* ad nos: [1 & ſ.] Mandamus, quatenus parœcianos veſtros monere curetis, & ſi opus fuerit, ſub excommunicationis diſtrictione compellere, ut de proventibus molendinorum *f*, piſcariarum, fœno, & la-na, decimas eccleſiis, quibus debentur, cum integritate perſolvant.

[1 *Quòd cùm parochiani veſtri decimas bonorum ſuorum con-ſueverint eccleſiis, quibus debentur, cum integritate perſolvere: nunc tam laudabili conſuetudine prætermiſſa, quidam ex eis de lana, & de fœno, & de proventibus molendinorum & piſcariarum ipſis ec-cleſiis ſubtrahere non verentur. Quoniam igitur inſtitutioni di-vinæ manifeſtius obviant, qui decimas ipſas eccleſiis non perſol-vunt. ſ. v. per ap. ſ. p.*]

CAP. VI.

Summatum eſt cum præcedenti, & declaratum ut in præcedenti dictum eſt.

Idem *Vintonien.* a *Epiſcopo.*

NVncios *b*: [1 & ſ.] Mandamus, quatenus parœcia-nos tuos de apibus, & de omni fructu decimas per-ſolvere eccleſ. diſtrictione compellas.

[1 *Et literas tuas ſ. ea qua decuit benignitate recepimus, & pe-titiones tuas quoad licuit curavimus exaudire, ſicut illius perſonæ quam pura in Domino & ferventi charitate diligimus: & cujus commodis & profectibus intendere volumus diligenter. Cùm igi-tur ad officium tuum ſpectent ea in quibus noſtri præcepti deſideres noſtra auct. muniri, tanto in his debuiſti facilius exaudiri, quanto ipſam eorum ſpecialius ſalutem reſpiciunt, de quibus in extremo judicio redditurus es rationem. Inde eſt quod ſ. t. per Apoſt. ſed. præd.*]

CAP. VII.

Decima fructuum ſtatim cùm collecti ſunt, ſolvi debet, non de-ductis expenſis.

Idem *Exonien. Epiſcopo.*

CVm homines *c* de hortona. de frugibus ix. partibus ſibi retentis decimam eccleſiæ, cujus parochiani ſunt, ſine deminutione ſolvere teneantur: & antequam id faciant, ſervientibus & mercenariis ſuis de frugibus non decimatis debita totius anni pro ſervitio ſuo impendant, tunc demum de reſiduo decimam perſolventes: Manda-mus, quatenus eos cogatis, ut decimam ſtatim *d* fructi-bus collectis perſolvant, atque de ſubtractis & retentis dignam ſatisfactionem exhibere procurent.

CAP. VIII.

Privilegiati ſuper decimis non ſolvendis, de iis prædiis, quæ ab aliis conducunt, decimam ſolvere tenentur.

Idem *monachis de Neuclan.* e

DIlecti *f* filii Abbas & fratres ſanctæ Crucis ſua no-bis conqueſtione monſtrarunt, quòd prædia unde decimas, & in magna parte ſuſtentationem conſueve-runt habere, à pleriſque laicis conduxiſtis, & recepiſtis ad firmam. Vnde quoniam iidem fratres ex hoc gravan-tur enormiter, nec fuit intentionis noſtræ, aut anteceſſo-rum noſtrorum, ut de poſſeſſionibus, quas conduxiſtis *g*, decimas non ſolvatis: mandamus, quatenus de prædiis, quæ conduxiſtis in parœciis ſuis, de quibus conſueverunt decimas percipere, plenariè ſolvatis eiſdem, vel cum ipſis amicabiliter componatis.

CAP. IX.

Revocatur privilegium, ſi ex poſt facto incipit enormiter noci-vum eſſe.

Idem *Abba. & fratribus Dolon.* h

SVggeſtum *i* eſt ex parte veſtra, quod Abbas & fra-tres monaſterii de Vrſin. decimas à vobis auferre co-nantur. Diſ. v. mandamus, quatenus cum prædicto Ab-bate & fratribus ſuper ipſis decimis componatis. nam quando Roman. eccleſia ordini veſtro privilegia de decimis dederat, ita erant ratæ abbatiæ veſtri ordinis, quòd exinde nulli poterat de jure ſcandalum ſuboriri: ſed nunc in tantum augmentatæ ſunt, ac poſſeſſionibus

a *C. 7. eod. tit. in 1. comp. & poſt Conc. Lat. ſub Alex. III. p. 13. c. 11.* b *intervenerit.* c *Hunc exiſtimo eſſe B. Tho. Cantua-rien. Arch. qui circa annum Chriſti 1171. pro libertate eccleſiæ aſſe-renda martyrio traditur ſub Alex. III.* d *C. 3. eod. tit. in 1. comp. & poſt Conc. p. 13. c. 12.* e *C. 2. eod. tit. in 1. comp.* f *vid. l. ſi manifeſte. C. de ſer. & aqua per Bart. & l. 1. ff. de aqua plu. ar.*

a *Vitorienſ. al. Vuintonien.* b *C. 18. eod. tit. in 1. comp. & poſt Conc. p. 4. c. 3.* c *C. 4. eo. tit. in 1. comp.* d *de fructib.* e *Nem-bro. al. Norvolo. Nevelo. al. Nevoleſia.* f *C. 6. eod. tit. in 1. comp. & poſt Conc. p. 13. c. 2.* g *conducitis.* h *Dolen.* i *C. 9. eod. tit. in 1. comp. & poſt Conc. Lat. ſub Alex. III. p. 13. c. 4.*

ditatæ, quòd multi viri eccleſiaſtici de vobis apud nos
querelam *a* ſæpè proponunt.

CAP. X.

*Ciſtercienſes, templarii, & hoſpitalaris decimam prædiorum ſuo-
rum, quæ propriis manibus aut ſumptibus excolunt, ſolvere non te-
nentur: alii verò religioſi non ſolvunt decimas de hortis & nutri-
mentis animalium, nec de novalibus, quæ propriis manibus ac ſum-
ptibus excolunt.*

Idem *Terraconenſi* b *Archiepiſcopo.*

EX parte *c* tua ad nos noveris perveniſſe, quòd albi
monachi & nigri, & quidam alii *d* religioſi, eccle-
ſias tuæ jurisdictionis reditibus decimarum, occaſione
privilegiorum, quæ ſibi Romana indulſit eccleſia, ſpolia-
re præſumunt. Sanè nolumus te latère, quòd præde-
ceſſores noſtri ferè omnibus religioſis decimas laborum
ſuorum conceſſerant *e*. Sed prædeceſſor noſter Hadria-
nus ſolis fratribus Ciſtercienſis ordinis, & templariis, &
hoſpitalariis, decimas laborum ſuorum, quos propriis
manibus vel ſumptibus colunt, indulſit: cæteris verò, ut
de novalibus ſuis, quæ propriis manibus vel ſumptibus
excolunt, & de nutrimentis animalium ſuorum, & de
hortis ſuis decimas non perſolvant: quem ſumus ſuper
his imitati. Quare ii, quibus hoc indultum eſt, hac
occaſione decimas de aliis rebus eccleſiæ ſuæ non poſ-
ſunt ſubtrahere, vel ſibi aliquid ulterius vindicare.

CAP. XI.

*Privilegium ſuper decimis laborum non extenditur ad terras,
quæ aliis traduntur excolendæ.*

Idem.

LIcet *f* de benignitate ſed. Apoſt. ſit vobis indultum,
ut de laboribus, quos propriis manibus vel ſumptibus
colitis, nemini decimas ſolvere teneamini, propter hoc ta-
men non eſt licitum vobis decimas de terris veſtris ſub-
trahere, quas aliis traditis excolendas.

CAP. XII.

*Privilegium ſuper decimis laborum, etiam ea, quæ non ſunt
novalia, comprehendit.*

Idem.

AD audientiam *g* noſtram: [1 *& ſ.*] Illud privile-
gii capitulum prava quidam interpretatione perver-
tentes, quo Ciſtercienſibus indulgetur, ne de laboribus
quos propriis manibus ac ſumptibus excolunt, aliquis
decimas ab eis exigat: adſerunt quòd pro laboribus,
novalia intelligi debent: [2 *& infrà.*] Mandamus, qua-
tenus non permittatis hoc fieri. nam ſi intelligeremus
tantummodo de novalibus, ubi ponimus *h* de labo-
ribus, de novalibus poneremus. *i*

[1 *Noveris perveniſſe, quod cùm quidam veſtrûm à dil. fi-
liis noſtris, fratribus Ciſtercien. ordinis de laboribus, quos propriis
manibus aut ſumptibus excolunt, decimas exigere & extorquere co-
nantur.*]

[2 *Verùm quoniam fratres præſcripti ordinis de benignitate A-
poſt. fovere debemus & volumus, & ne ullus contra eos materiam
habeat malignandi, vel eos contra juſtitiam moleſtandi quamlibet,
attentius providere volentes, ſ. v.*

CAP. XIII.

*Decimæ novalium debentur eccleſiæ in cujus parœcia ſurgunt:
ſi verò non ſunt in certa parœcia, debentur diœceſano, qui poteſt ſi-
bi retinere, vel alteri eccleſiæ concedere.*

Idem *Brixien. Epiſcopo.*

QVoniam *k* nobis ſolicitudo tua requiſivit, quid
de decimis novalium tuæ diœce. tibi ſit ſtatuen-
dum. Reſpondemus, ut ſi terræ, quæ arabiles ſunt, intra
certam alicujus eccleſiæ parœciam fuerint, [illegible]
rum (tua parte retenta) eidem eccleſiæ facias [illegible]
Alioquin ipſa ſecundùm diſcretionem à Deo [illegible]
alii *a* eccleſiæ deputare, vel ad opus tuum [illegible]
nere.

CAP. XIV.

Decimæ poſſunt exigi.

Idem *Remen. Archiepiſc.* b

PArochianos: [1 *& infrà.*] Cùm decimæ non [illegible]
minibus, ſed ab ipſo Domino ſint inſtitutæ, [illegible]
bitum exigi poſſunt.

[1 *Verò tuos ad ſolvendas decimas eccleſiis,
eccleſiaſtica debes ſeveritate compellere.*]

CAP. XV.

Decima laico jure hæreditario concedi non poteſt.

Idem *Ambianen.* c *Epiſcopo.*

AD hæc *d* donationem decimæ, quam Abbas [illegible]
S. de Monſtrali cuidam loco conceſſit per ſucceſſio-
nem tenendam: (Quoniam ſanctuarium de jure hære-
ditario poſſidere non debet) viribus carere decernas [illegible]
laicum (niſi decimam ipſam ipſi eccleſiæ libere [illegible]
rit) vinculo excommunicationis adſtringas.

CAP. XVI.

*Iudæi coguntur prædiales decimas ſolvere, [illegible]
mittere.*

Idem *Marſilien.* e *Epiſcopo.*

DE terris, quas Iudæi colunt, tuæ *f* prudentiæ re-
ſpondemus, ut eos ad decimas perſolvendas *g* [illegible]
poſſeſſiones penitus renunciandas, cum omni diſtrictione
compellas, ne fortè occaſione illa eccleſiæ valeant [illegible]
re fraudari.

CAP. XVII.

*Decimæ vel oblationes eccleſiæ laicis concedi non poſſunt, [illegible]
latus contra faciens eſt puniendus.*

Idem.

QVamvis *h* ſit *i* grave nimis, & divini [illegible]
nimadverſione judicii habeatur, quòd laici [illegible]
quod ſacerdotum eſt, in eccleſiaſticis rebus [illegible]
majorem tamen incurrunt formidinem, quod [illegible]
ſui erroris dicuntur in ipſo clero aliquoties [illegible]
quidam prælatorum eccleſiæ decimas, & eccleſias [illegible]
nere eis indulgent, & eos in devia mortis impellunt [illegible]
prædicatione eorum ad viam vitæ fuerant [illegible]
[1 *& ſ.*] Statuimus, ut ſi quis alicui laico in [illegible]
manenti, eccleſiam, decimam, oblationemque [illegible]
ſerit, à ſtatu ſuo, ſicut arbor quæ inutiliter [illegible]
pat, ſuccidatur, & donec emendet, dolore [illegible]
ruinæ proſtratus.

[1 *De quibus dicit Dominus per Prophetam:
cata comedunt, & ad iniquitatem provocant. Unde.*]

CAP. XVIII.

*Statur conſuetudini, an colonus ſolvat decimam [illegible]
parœcia ſita ſunt prædia, an eccleſiæ, ubi audit divina, [illegible]
eccleſiaſtica ſacramenta?*

Idem.

CVm ſint *k* homines in parœcia unius eccleſiæ [illegible]
ut aſſeris) qui terras in alia parœcia [illegible]
di. nos conſuluit, cui eccleſiæ de terris illis decimas [illegible]
vere debeant: [1 *& ſ.*] Sanè non eſt nobis [illegible]
per hoc certum *l* dare reſponſum: cùm [illegible]
ſanctorum Patrum etiam ſint diverſæ. Et ideo [illegible]
modi dubitatione ad conſuetudinem [illegible]

a *Querimoniam.* b *Turonen. al. Terraſcon.* c *Ca. 10. eod. tit. in 1. comp.* d *Alii viri religioſi.* e *Conceſſerunt.* f *Ca. 11. eod. tit. in 1. comp.* g *C. 13. eod. tit. in 1. comp.* h *Poſuimus.* i *Vid. l. ab hoſtib. §. ſed quod ſimpliciter. ff. ex quibus cau. ma. & l. 3. ff. de offic. præ.* k *C. 25. eod. tit. in 1. comp.*

a *Aliis eccleſiis.* b *Poſt conc. p. 26. c. 21. deeſt [illegible]* c *Abienenſ. al. Ambianſ.* d *[illegible] c. 26. eod. tit. in 1. comp.* e *Maſilien.* f *C. 1. eod. tit. in 1. comp.* g *Vid. l. imperator. ff. de pub. cum no. per Bald. & l. [illegible] præſcr. xxx. vel xl. anno.* h *C. 2. eod. tit. in 1. comp.* i *[illegible] ſit, deeſt in aliquot antiq.* k *C. 3. eod. tit. in 1. comp.* l *[illegible] tum reſponſum tibi dare.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

...endum *a*, & attendendum etiam, ſi illæ eccleſiæ in uno ſint, vel in diverſis epiſcopatibus conſtitutæ: quia difficile nimis videtur, ut una eccleſia in epiſcopatu alterius recipiat decimas: cùm ex hoc epiſcopatuum fines confundi non immeritò viderentur.

[1 *An illi in qua divina audiunt, & alia eccleſiaſtica percipiunt ſacramenta.*]

CAP. XIX.

Non poteſt laicus transferre decimam in alium laicum, etiam ſi cum titulo illam poſſideat. h. d. cum gloſ.

Ex concilio Lateranen.

PRohibemus *b* ne laici decimam cum animarum ſuarum periculo detinentes, in alios laicos poſſint aliquo modo transferre. Si quis verò receperit, & eccleſiæ non reddiderit, Chriſtiana ſepultura privetur.

CAP. XX.

Decima perſonalis debetur eccleſiæ, ubi quis percipit ſacramenta, licet alibi lucrum contigerit. In prædiali verò ſtatur conſuetudini, ſi in alioia parœcia colonus prædium coluit.

Lucius III. *Strigonienſi Archiepiſcopo.*

AD Apoſtolicæ *c* ſedis regimen: [1 & ſ.] Intelleximus quòd quædam conſuetudo in Hungaria inolevit, ut multitudo populi plerunque de parœcia unius Epiſcopi in diœceſim alterius transferatur: in qua licet per multa tempora moram traxerit, uterque tamen Epiſcoporum, tam is cujus parochiam reliquerunt, quàm is cujus parochiani ſunt facti, decimationem requirit. Ideòque tua nos duxit fraternitas conſulendos, cui potius decimæ ſint reddendæ. Noveris igitur, quòd æquum eſt, ut illi eccleſiæ decimæ perſonales reddantur ab eis, in qua eccleſiaſtica percipiunt ſacramenta. Decimas verò meſſium *d*, vel fructuum arborum, ſi coluerint in alia parochia, quàm in ea in qua habitant (quoniam à diverſis diverſa conſuetudo tenetur) tu eligas in hoc caſu, quod per conſuetudinem diu obtentam ibidem noveris obſervatum.

[1 *Licet immeriti dignatione divina vocati, omnibus ſumus eccleſiæ filiis debitores, & pro ſcientiæ noſtræ modulo reſpondere cogimur conſultationibus ſingulorum.*]

CAP. XXI.

Demum fructu prædii ſolvendæ ſunt decimæ.

Clemens III. *e*

EX parte *f* canonicorum eccleſiæ tuæ nobis eſt querela propoſita, quòd quidam agricultores, cùm ſimul vel diverſis temporibus anni, in eodem horto, vel agro diverſa ſemina ſparſerint, non niſi de unius illorum ſeminum fructibus decimas illi perſolvunt: [1 & *infrà.*] Mandamus, quatenus ſi noveris rem taliter ſe habere, agricultores illos, ut de omnibus prædiorum *g* fructibus decimas abſque diminutione perſolvant, eccleſiaſtica cenſura compellas.

[1 *Qui etiam decimas de agrorum proventibus, non curant exſolvere, niſi quibuſdam deductis expenſis, quas faciunt pro illis ad areas, vel ad horrea deportandis. Quia igitur per hæc canonibus & eccleſia Dei non modica irrogatur injuria, cum Levitis absque expenſis deductis decimas ſit injunctum expendi.*]

CAP. XXII.

Decimæ prædiales ſolvendæ ſunt, expenſis non deductis.

Cœleſtinus III.

NOn eſt *h* in poteſtate hominum, cùm plantant arbores, vel aliqua ſemina terræ mandant: [1 & ſ.] Revera ſicut ſancti patres in ſuis tradiderunt ſcripturis, de vino, grano, fructibus arborum, pecoribus, hortis, negotiatione, de ipſa etiam militia, de venatione, & de omnibus bonis decimæ ſunt miniſtris eccleſiæ tribuendæ, ita ut qui de his ea ſolvere neglexerint, eccleſiaſtica diſtrictione debeant percelli: [2 & ſ.] Volumus ergo & diſtrictè præcipimus, quatenus antequam ullas *a* deductis de bonis prædictis expenſas, decimas eccleſiis, ad quas pertinent, cum integritate debita perſolvatis.

[1 *Quid eis ſatio vel plantatio ſit reddituræ. Cùm juxta verbum Apoſtoli ad literam exponendam, neq; qui plantat benè aliquid faciat, neq; qui rigat, ſed Deus qui tribuit incrementum. Audivimus autem quòd quidam veſtrûm de vineis, olivetis, carmelis & frugibus, non niſi primò deductis expenſis ſeminum, laboris vel agriculturæ decimas curant eccleſiis exhibere.*]

[2 *Præterea ſi quis omninò Domino decimas non dederit, quæ ſunt tributa egentium animarum, & ex debito requiruntur ad decimam partem, ut docet Auguſtinus, removeri meretur.*]

CAP. XXIII.

De reditibus molendini ad ventum, ſolvendæ ſunt decimæ.

Idem.

EX tranſmiſſa *b* querela rectoris eccleſiæ de N. intelleximus: [1 & ſ.] Quia fidelis homo de omnibus, quæ licitè poteſt acquirere, decimas erogare tenetur. Mandamus, quatenus H. militem ad ſolutionem decimarum de his, quæ de molendino ad ventum proveniunt, ſine diminutione aliqua compellaris.

[1 *Quòd cùm M. miles molendinum quoddam ad ventum in terra quadam infra fines parochiæ, de cujus terræ proventibus decimas ſolebat eccleſia percipere, memorata conſtruxit, de ipſius proventibus vel obventionibus decimas ei ſolvere contradicens, in ſalutis ſuæ periculum detinere non veretur. Unde.*]

CAP. XXIV.

Locator vel conductor poſſeſſionum tenentur ad decimas, niſi ſe immunes oſtendant.

Innocentius III. *Piſtorien. Epiſc.*

A Nobis *c* tua fraternitas requiſivit: [1 & ſ.] Cùm igitur quilibet decimas ſolvere teneatur, niſi à præſtatione ipſarum ſpecialiter ſit exemptus: Fraternitati tuæ taliter reſpondemus, quòd à dantibus & recipientibus poſſeſſiones ad firmam de fructibus, quos percipiunt, decimæ ſunt ſolvendæ: Niſi ab eis oſtendatur, quare ab hujuſmodi ſint immunes.

[1 *Utrum ab illis decimas exigere debeas, qui poſſeſſiones dant vel recipiunt ad firmam, cùm alii ſe conentur per alios excuſare quominùs cogantur ad decimas perſolvendas.*]

CAP. XXV.

Imperialis conceſſio ſub quacunq; forma à ſolutione decimarum eximere non poteſt.

Idem *Vercellen. Epiſcopo.*

TUa *d*: & infrà. Porrò cùm laicis nulla ſit de ſpiritualibus *e* concedendi, vel diſponendi facultas, imperialis conceſſio quantumcunque generaliter fiat, neminem poteſt à ſolutione decimarum eximere, quæ divina conſtitutione debentur.

Decimæ novalium non pertinent ad laicum, qui decimas habet in feudum. h. d.

---

a *vid. l. minimè. & l. de interpretatione. ff. de legibus.* b *C. 23. eod. tit. in 1. comp. quàm ſi periculoſum detinere decimas, tradit Guid. Pap. dec. 283.* c *C. 29. eod. tit. in 1. comp.* d *in vulg. l. legitur, ita: Super decimis verò, &c. ſed in omnibus Cod. manuſcr. habetur ut eſt impreſſum.* e *Cœleſtinus.* f *C. 5. eod. tit. in 2. compilatio.* g *prædictorum.* h *C. 4. eod. tit. in 2. comp.*

a *Dictio ullas. deeſt in omnibus antiquis codicibus.* b *C. 7. eod. tit. in 2. comp. vid. conc. Trid. Seſſ. 25. de reform. ca. 2. & concil. Matiſc. 2. c. 5. & B. Thom. 22. quæſt. 87. art. 2.* c *Ca. 1. eod. tit. in 3. comp. & de materia textus & gloſſ. vid. Covarru. l. 1. Var. reſ. c. 17. & Guid. Pap. dec. 266. & 284. Adde Sylveſtr. in ſum. verb. decima. §. 5.* d *C. 4. eod. tit. in 4. comp. vid. Hoſt. & Oldra. conſ. 109.* e *al. de ſpiritualib. reb.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nec occaſione *a* decimationis antiquæ (licet in feudum decimæ ſint conceſſæ) ſunt decimæ novalium uſurpandæ, cùm in talibus non ſit extendenda licentia, ſed potius *b* reſtringenda.

CAP. XXVI.

Sine deductione ſeminis & ſumptuum debent dominus & colonus decimam ſolvere, & non cui voluerint eccleſiæ vel pauperibus, ſed eccleſiæ cui debentur: nec ab hoc excuſantur propter malitiam clericorum.

Idem *eidem.*

TVa nobis fraternitas intimavit *c*, quòd quidam laici *d* decimas eccleſiis & clericis tuis, perverſis machinationibus ſubtrahere moliuntur. Quidam enim ex eis ſemen & ſumptus, qui fiunt in agricultura, dicunt primitus deducendos, & de reſiduo impendendam decimam aſſeverant. Alii verò de portione fructuum, quam à colonis accipiunt, partem decimæ ſeparantes, eam capellis ſuis aut aliis clericis, aut etiam pauperibus conferunt, vel in uſus alios pro ſua voluntate convertunt. Nonnulli etiam vitam clericorum tanquam abominabilem deteſtantes, decimas eis ob hoc ſubtrahere non verentur: [1 & §.] Verùm ſi ad Deum (à quo cuncta bona procedunt) aſſertores hujuſmodi debitum reſpectum haberent, jus eccleſiaſticum diminuere non contenderent, nec decimas (quæ tributa ſunt egentium animarum) præſumerent detinere. Cùm enim Deus, * cujus eſt terra, & plenitudo ejus, orbis terrarum, & univerſi qui habitant in eo, deterioris conditionis eſſe non debeat, quàm dominus temporalis, cujus ſtatutum de terris, quas exhibet aliis excolendas, non quidem deductis ſumptibus aut ſemine ſeparato, neceſſariò cum integritate perſolvitur: nimis profectò videtur iniquum, ſi decimæ, quas Deus in ſignum univerſalis dominii, ſibi reddi præcepit, ſuas eſſe decimas & primitias aſſeverans, occaſione præmiſſa, vel excogitata magis fraude deminui valeant, cùm Deo debita ſit ſolutio decimarum, in tantum, ut ad eas clericis exhibendas, quibus eas ipſe pro ſuo cultu conceſſit, laici ſi moniti reddere *e* noluerint, eccleſiaſtica *f* ſunt diſtrictione *g* cogendi. Et cùm de cunctis omninò proventibus decimæ ſint reddendæ, ſicut colonus de parte fructuum, quæ ſibi remanet ratione culturæ: ſic & dominus de portione, quam percipit ratione terræ, decimam reddere, ſine deminutione tenetur. Prætextu verò nequitiæ clericorum nequeunt eas (niſi quibus ex mandato divino debentur) pro ſuo arbitrio erogare: quum nulli ſit licitum aliena cuiquam concedere præter domini voluntatem: [2 & §.] Quoniam igitur pati nolumus, ut eccleſiarum & clericorum jura præſumptione qualibet minuantur: mandamus, quatenus omnes qui ratione perſonarum, aut etiam prædiorum decimas eccleſiis & clericis tuæ diœceſ. exhibere tenentur, ad eas cum integritate reddendas appellatione *h* remota compellas.

[1 *Quidam inſuper aſſerentes ſe poſſeſſiones, & omnia jura ſua cum omni honore atq; diſtrictu per imperialem conceſſionem adeptos, decimas ſub hujus generalitate detinere præſumunt: occaſione præterea veteris decimationis, quam aſſerunt ſibi conceſſam, aliqui decimas novalium ſibi non metuunt uſurpare.*]

[2 *Quanquam per ſolicitudinem paſtoralis officii ſunt à ſua nequitia coërcendi, & cùm de cunctis omninò proventibus decimæ ſint reddendæ: ſicut colonus de parte fructuum quæ ſibi remanet de ratione culturæ, ſic & dominus de portione quam perceperit de ratione terræ, decimam reddere ſine diminutione tenetur.*]

CAP. XXVII.

Privilegium ſuper decimis non ſolvendis eccleſiaſticæ perſonæ conceſſum novalia comprehendit. h. d. ſecundum [illegible], ut placet Pannorm.

Idem *Abbati ſanctæ* a *Columba Senonen.*

EX parte *b* tua: [1 & §.] Cùm igitur tibi, quod majus eſt, ſit conceſſum, ut videlicet decimas de laboribus terræ parœciarum tuarum, cum integritate percipias, de novalibus eas exigere ſatis potes: quia ubi majus conceditur, minus conceſſum eſſe videtur.

[1 *Fuit hoc propoſitum coram nobis, quòd cum tibi de laboribus terræ parochiarum tuarum eccleſiæ, ſicut aſſeris, ſit indultum decimas cum integritate percipere, dignaremur [illegible] indulgere, ut de terris quæ infra parochias tuas [illegible] culturam, de indulgentia noſtra exigendi decimas facultatem habere.*]

CAP. XXVIII.

Negotiator de lucro decimam ſolvit deductis expenſis, quas facit de pecunia decimata: expenſæ verò, quæ fiunt pro [illegible] fructibus non deducuntur, & de fructibus ſolvitur decima, [illegible] deductis expenſis factis pro reſtauranda.

Idem *Helicen. Epiſcopo.*

PAſtoralis *c* officii, &c. [1 & §.] Explicari poſtulaſti, utrum quis poſſit de molendinis, & piſcariis neceſſarias expenſas deducere, priuſquam ſolvat decimas de eiſdem, ſicut eſt in negotiatione conceſſum? Ad quod reſpondemus, quòd licet circa res adquiſitas, vel [illegible] de pecunia decimata, cùm ipſæ venduntur, credimus [illegible] ducendas expenſas, & de reſiduo, quaſi de lucro decimas perſolvendas, ut ſi vendatur domus, ager, vineæ, [illegible] molendinum, grex, aut quælibet merces. Expenſas tamen, quæ fiunt pro fructibus percipiendis, ex illis, [illegible] quibus fructus proveniunt, non credimus deducendas, etiam ſi fuerint decimatæ: quoniam ſalva decima, [illegible] ctus efficiuntur eorum, qui faciunt ipſas expenſas. [illegible] ctus autem ipſos *d* alienari poſſe non credimus [illegible] onere decimarum. Nec pro reſtaurando [illegible] quarumlibet rerum, ex quibus decimæ perſolvuntur, credimus deducendas expenſas, de proventibus [illegible] dis: quia penes dominum res permanent reſtaurata: [illegible] ſi pars aliqua moriatur armenti, deterioretur [illegible] portio mercis depereat, vel totus clibanus [illegible].

CAP. XXIX.

Qui præſcribit decimam in aliena parœcia, ſi [illegible] valia, ipſorum decimas non habebit.

Idem.

CVm *e* contingat interdum in tua diœceſ. [1 & §.] Cùm in quibuſdam parœciis ad quaſdam [illegible] vel perſonas eccleſiaſticas ab antiquo pertineat [illegible] decimarum, & de novo fiant novalia in eiſdem, [illegible] nobis, ad quam hujuſmodi novalium decima [illegible] tinere? Vnde inquiſit. t. t. reſpon. quòd cùm perceptio decimarum ad parochiales eccleſias de jure communi pertineat, decimæ novalium, quæ fiunt in parochiis earundem, ad ipſas proculdubio pertinere noſcuntur, niſi [illegible] his, qui alias percipiunt *f* decimas, rationabilis [illegible] oſtendatur *g*, per quam adpareat, novalium ad eos decimas pertinere.

a *Vid. deciſ. Capell. Toloſ. 440.* b *vid. l. cùm quidam. cum vulga. ff. de liber. & poſthu.* c *C. 2. eo. tit. in 3. comp.* d *In recent. impreſſis, decimas eccleſiæ à clericis tuis, &c. ſed nos ex antiq. exempla. Greg. repoſuimus, ut eſt impreſſum, quam lectionem agnovit Hoſtienſ.* * *Pſal. 22.* e *ſolvere.* f *ſint.* g *vid. conc. Trid. Seſſ. 25. de reform. c. 12. adde conc. Matiſ. 2. c. 5. & Synodum Ticinenſem. §. in ſacris.* h *vid. hîc Henricum Boich.*

a *Sanctæ Columbanæ, al. ſancti Columbani.* b *C. [illegible] in 3. comp. & faciunt tradita per Iaſ. in l. 1. de tranſact.* c *C. [illegible] tit. in 3. comp. vid. Turrec. in c. revertimini. 16. q. 1.* d *[illegible]* e *C. [illegible] eod. tit. in 4. comp. vid. Covarr. l. 1. var. reſ. c. 17. circa fin.* f *[illegible] piunt.* g *vid. l. non omn. per Bar. ff. de legibus.*

[1 *Præterea requiſiſti, cum aliqua prædia, de quibus eccleſiis aut perſonis eccleſiaſticis decimæ ſolvebantur, ad fratres Ciſtercien. titulis donationis vel emptionis vel alio titulo devolvuntur, an iidem fratres de talibus prædiis ipſis eccleſiis vel perſonis decimas ſolvere teneantur. Super quo tale damus reſponſum, quòd cùm prædictis fratribus à ſed. Apoſt. ſit indultum, ut laboribus ſuis quos propriis manibus aut ſumptibus excolunt, decimas nulli prorſus abſolvere teneantur, de prædiis taliter adquiſitis eccleſiis vel perſonis eccleſiaſticis decimas ſolvere non teneantur, dummodo propriis manib. eorum aut ſumptibus excolantur.]*

CAP. XXX.

Decimæ omnium fructuum prædii debentur ei, qui decimas ibi præſcribit, ſed ad aliud prædium præſcriptio non extenditur.

Idem *Epiſcopo Beluacen.*

CUm in tua *a* diœceſi quædam monaſteria & conventuales eccleſiæ, in multis parœciis majores decimas percipiant & minutas, de quibusdam fructibus annuatim perceptis, non fuerunt decimæ perſolutæ: [1 *&* ꝑ.] Reſpondemus, quòd ſi fructus prædicti de illa terra proveniunt, de qua monaſteria vel conventuales eccleſiæ aliquos percipiebant ratione decimarum proventus: eis procul dubio decimæ fructuum debentur eorum, cùm ipſis terra illa ab antiquo fuerit decimalis, & non debeat una eademque eccleſia *b* diverſo jure cenſeri: alioquin parochialibus eccleſiis exolvantur, ad quas de jure communi ſpectat *c* perceptio decimarum.

[1 *Quæſiviſti per ſed. Apoſt. edoceri, utrum decimæ fructuum prædictorum ad parochiales eccleſias, quæ nec minores recipiunt, nec minutas, an ad monaſteria & illas conventuales, quæ decimas alias percipiunt ab antiquo, debeant pertinere.*]

CAP. XXXI.

Laici eccleſias vel decimas donare non poſſunt, etiamſi ſunt reges: nec ex eorum titulo præſtatur cauſa præſcribendi.

Idem *Veſprim.* d *Epiſcopo.*

DUdum *e* adverſus fratres Hieroſolymitanos hoſpitalis ſancti Stephani te proponente in noſtra præſentia quæſtionem, quòd ipſi decimas de laboribus ruſticorum ſuorum Veſprimen. eccleſiæ debitas non permitterent tibi ſolvi: [1 *& infrà.*] Comparentibus igitur te ac ipſis ſtatuto termino coram nobis, G. Preſbyterum Cardin. tibi & eis conceſſimus auditorem: coram quo decimas terrarum, quæ per *f* ruſticos hoſpitalis Veſprimen. diœc. excoluntur, & de chirographa *g*, & de novacularia eccleſia, quæ per ipſos hoſpitalarios detinentur, intentione tua de jure communi fundata petiiſti. Prior autem hoſpitalis in prædictis decimis & eccleſiis præſcriptionem allegans, propoſuit ſe non teneri tibi ſuper his reſpondere: quòd cùm per auditorem ad noſtram audientiam perveniſſet: mandamus, quòd idem prior præſcriptionis titulum, quem allegavit, probaret, qui B. Regis ac reginæ Hungariæ privilegia exhibuit, qui eccleſiam ſancti Stephani, ad quam dictæ eccleſiæ cum eisdem decimis pertinebant, in perpetuam eleemoſynam hoſpitali donationis titulo conceſſerunt, confirmationis Clementis Papæ præd. no. ſcriptum exhibens, per quod probare volebat conceſſionem prædictam plenum habere vigorem: [2 *&* ꝑ.] Cæterùm ex parte ſua fuit propoſitum, quòd in decimis & eccleſiis a Rege & Regina donatis, præſcriptionem non poterat opponere pars adverſa, quæ nec à donatione ipſorum initium habere poterat, nec à confirmatione præfata tantum effluxit temporis, quòd poſſit præſcriptio confirmari, & ſic donationis Regis ac Reginæ allegatus titulus nullus erat: cùm ſacrilegii crimen incurrat, qui eccleſias vel eccleſiaſticum aliquid *a* de manu *b* receperit laicali: [3 *& infrà.*] Nos igitur quum donatores prædicti conferre non potuerint aliis, quæ ipſi de jure non poterant poſſidere, & per confirmationem prædicti Clementis ſuper eccleſia ſancti S. hoſpitali cum decimis & aliis pertinentibus ad ſe *c* factam, etiam ſi authenticum adpareret *d*, juri epiſcopali nullatenus derogetur: ſententialiter prohibemus, ne fratres hoſpitalis præſumant ulterius impedire, quò minus decimas percipias memoratas, & pacificè poſſideas in futurum.

[1 *Eos citavimus, præfigentes eis terminum concilium generale, quo cum inſtrumentis & rationibus ſuis noſtro ſe conſpectui præſentarent, tibi reſpondere parati.*]

[2 *Et aſſerens nihilominus ipſam à fe. record. Lucio. PP. præ. no. poſtmodum confirmatam.*]

[3 *Unde ſi contingat Laicum in donatione eccleſiæ talibus verbis uti, Do tibi eccleſiam talem: nihil aliud concedere intelligitur, niſi jus patronatus tantùm quod habet in ipſa, prout in conſtitutione à nobis edita continetur expreſſè. Contra confirmationem autem fuit hoc modo reſponſum, quòd confuſè ipſa eccleſia S. Stephani cum omnibus decimis & eccleſiis, & aliis quæ ad eandem pertinent confirmetur, jus epiſcopale non tollitur, cùm de illo nil exprimatur ibidem, ſed tantùm debita decimarum portio in parochia S. Stephani collatarum ſecundùm terræ conſuetudinem eiſdem hoſpitalariis reſervetur. Præſertim cùm petitæ decimæ à te in parochia S. Stephani non conſiſtant, quod de plano confeſſa eſt pars adverſa. Contra verò fuit à parte altera replicatum, quòd cùm ſpacio xxx. annorum tacueris, juri tuo tacitè renunciaſſe videris, ſed hoc pars tua viſa eſt repellere, allegando quòd xxx. annorum taciturnitas non in jure communi, ſed in privilegiis noſcitur obtinere: unde jure communi quod habet Epiſcopus in decimis vel eccleſiis ſuæ diœceſ. non niſi xl. annorum taciturnitate privatur.*]

CAP. XXXII.

Domini prædiorum cogi poſſunt, ut prædia dent colenda talibus, à quibus ſine contradictione eccleſia poſſit decimas conſequi. h. d. uſq. ad §. illa.

Idem *in concilio generali.* e

IN aliquibus regionibus *f*, quædam permixtæ ſunt gentes, quæ ſecundùm ſuos ritus decimas de more non ſolvunt, quamvis cenſeantur nomine Chriſtiano: his nonnulli domini prædiorum ea tribuunt excolenda, ut decimis defraudantes eccleſias, majores inde reditus aſſequantur. Volentes igitur ſuper his eccleſiarum indemnitatibus providere: ſtatuimus, ut ipſi domini *g* talibus perſonis, & taliter ſua prædia excolenda committant, quòd abſque contradictione eccleſiis decimas cum integritate perſolvant, & ad id, ſi neceſſe fuerit, per cenſuram eccleſiaſticam compellantur.

Iſte. §. propter ſui brevitatem non ſummatur.

Illæ quippe decimæ neceſſariò ſolvendæ ſunt, quæ debentur ex lege divina, vel loci conſuetudine approbata.

CAP. XXXIII.

Prius ſolvendæ ſunt decimæ, quàm cenſus ſeu tributa: & ſi prius illa ſolvuntur, poſtea decimari debent.

---

a *C. 2. eod. tit. in 4. comp. An minutæ decimæ neceſſariò ſolvi debeant B. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. ad 3. argu.* b *al. ita: una eademq. res, &c.* c *pertinet.* d *Veſprimien. al. Veſpertinien.* e *C. 3. eod. tit. in 4. comp. vid. Oldrad. conſ. 1. vid. Covarr. l. 1. reſ. c. 17.* f *In omnibus manuſcr. ita: quæ per ruſticos in Veſprimenſi diœceſi excoluntur.* g *Chirophal. al. Curgo. al. Sireganen. al. Ciropa.*

a *aliquod.* b *reciperet.* c *à ſe, in recentioribus, ſed ad ſe, habetur: id eſt ad eccleſiam S. Steph.* d *authentica, in recentibus: ſed in antiquis authenticum legitur.* e *Innoc. III. in conc. gener. Lat. c. 53.* f *C. 5. eod. tit. in 4. comp.* g *In Cod. Barb. ita: ut ipſi domini de cætero, talibus, &c.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Idem *in eodem.* a

CVm non ſit in homine, quid *b* ſemen ſerenti reſpondeat, quoniam juxta verbum Apoſtoli: Neque qui plantat eſt aliquid, neq; qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus: ipſum quidem de *c* mortificato ſemine plurimum fructum affert, nimis avarè quidam in decimis defraudare nituntur, cenſus & tributa, quæ interdum indecimata prætereunt, de frugibus primitus deducentes. Cùm autem in ſignum univerſalis dominii, quaſi quodam titulo ſpeciali, ſibi dominus decimas reſervaverit: nos & eccleſiarum diſpendiis & animarum periculis obviare volentes, ſtatuimus, ut in prærogativam dominii generalis exactionem tributorum & cenſuum præcedat ſolutio decimarum, vel ſaltem hi, ad quos cenſus, vel tributa indecimata pervenerint (quoniam res cum onere ſuo tranſit) ea per cen.eccl.decimare cogantur eccleſiis, quibus de jure debentur.

CAP. XXXIV.

Ciſtercien. templarii & hoſpitalarii de fructibus poſſeſſionum, quas acquiſierunt poſt concilium generale, de quo hîc, decimas ſolvere tenentur, ſi de illis poſſeſſionibus prius ſolvebantur decimæ.

Idem *in eodem.* d

NVper Abbates *e* Ciſtercien.ordinis in generali concilio *f* congregati, ad commonitionem noſtram providè ſtatuerunt, ne de cætero fratres ipſius ordinis emant poſſeſſiones, de quibus decimæ debeantur eccleſiis, niſi fortè pro monaſteriis noviter fundandis. Et ſi tales poſſeſſiones eis fuerint pia fidelium devotione collatæ aut emptæ, pro monaſteriis de novo fraudandis, committantur aliis excolendæ, à quibus eccleſiis decimæ perſolvantur. Ne occaſione privilegiorum ſuorum eccleſiæ alterius prægraventur: decernimus, ut de alienis terris, & amodò acquirendis, etiam ſi eas propriis manibus, aut ſumptibus excolunt, decimas perſolvant eccleſiis, quibus ratione prædiorum antea ſolvebantur, niſi cum ipſis eccleſiis aliter duxerint componendum. Et hoc ipſum ad alios regulares, qui gaudent ſimilibus privilegiis, extendi volumus & mandamus: ut eccleſiarum prælati promptiores, & efficaciores exiſtant ad exhibendum eis, de ſuis malefactoribus juſtitiæ complementum, eorumque privilegia diligentius & perfectius ſtudeant obſervare.

CAP. XXXV.

Breve eſt, & ideò non ſummatur.

Gregorius IX.

INterdicimus univerſis perſonis eccleſiaſticis, ut decimas detentas à laicis ad alienas eccleſias pertinentes in pignus recipere ab eiſdem laicis non præſumant.

DE REGVLARIBVS, *g* ET TRANSEVNTIBVS AD RELIGIONEM.

TITVLVS XXXI.

CAP. I.

Non poteſt quis ad religionem admitti niſi volens, & in ætate idoneus.

Ex concilio Maguntino.

NVllus tondeatur *h*, niſi in legitima ætate & ſpontanea voluntate.

a *C.54. & c.6. eod. tit. in 4. comp.* b *quod 1. Cor 3.* c *Hanc periodum ex antiquis reſtituimus, ut eſt impreſſa. nam in vulgatis perperam legebatur. Ioan. 12.* d *Ca. 55.* e *Ca. 7. eod. tit. in 4. comp.* f *Pro voce, concilio, quæ eſt in antiquis omnib. Cod. in antiqua comp. ponitur capitulo, quod non eſt ineptum, nam generales monachorum conventus capitula vulgo dicuntur.* g *de materia hujus tit. vid. conc. Trid. Seſſ. 25. tit. de regul.* h *vid. B. Thom. 2. 2. quæſt. 189. art. 5. & con. Trid. infrà citatum.*

CAP. II.

Impubes monaſterium ingreſſus, poſt annum à [illegible] vocari non poteſt. h. d. primò. Pubes per vim ingreſſus, [illegible] num exire, vel à parentibus revocari non poteſt. h. d. [illegible] Abbas.

Ex eodem.

SI quis *a* ante annos legitimos tonſuratus eſt [illegible] conſenſu parentum ſuorum, ſi parentes ipſius [illegible] num non reclamaverint ad principem, aut proprium Epiſcopum, vel ad miſſum dominicum, in clericatu permaneat. Si verò poſt legitimos annos, per vim [illegible] cus factus eſt, & nec ipſe nec parentes ejus intra [illegible] ad memoratas perſonas reclamaverint, in clericatu permaneat, ſicut is, de quo ſuperius dictum eſt.

CAP. III.

Clericus ſecularis utens habitu & nomine monachali, [illegible] fiat monachus, vel ab eo deſiſtat.

Ex concilio Toletano.

VT clerici, qui ſe fingunt habitu & nomine monachos & non ſunt, corrigantur: ut *c* veri monachi [illegible] veri clerici.

CAP. IV.

Novitia, quæ ſponte ſe ingerit actibus profeſſarum, [illegible] ſetur profeſſa. h. d. & eſt caſus multùm notabilis.

Ex concilio (Arelaten.) *e*

VIdua ſi ſponte velum converſationis, quamvis non ſacrum ſibi, impoſuerit, & in eccleſia inter velatas oblationem Deo obtulerit, velit nolit ſanctimonialis habitum ulterius debet habere. Licet ſacramento firmare [illegible] eo tenore velamen ſibi impoſuiſſe, ut deponere poſſet.

CAP. V.

Monachus temerè ad alium monaſterium tranſit, [illegible] lium habere non poteſt.

Gregorius *Anthemio Subdiacono.*

IOannes frater: & infrà. Præſenti juſſione [illegible] mus, ut ne quem monachum de monaſterio in monaſterium temerè migrare liceat, nec eorum aliquem [illegible] liare quicquam habere. Sed ſi hoc præſumpſerit, [illegible] ſterio, in quo ab initio converſatus eſt, ſub Abbatis [illegible] gula competenti coërcitione reddatur.

CAP. VI.

Ubi eſt dura congregatio vel religio, requiritur in [illegible] na pubertas, ſcilicet tempus 18. annorum. h. d. [illegible] mentem literæ. Et eſt textus ſingularis.

Ex regiſtro Gregorii. *f*

QVia in inſulis dura eſt congregatio monachorum, pueros in eorum monaſteriis, ante 18. annum [illegible] prohibemus.

CAP. VII.

Si Ciſtercienſis ſine licentia ſui Abbatis, ad aliud monaſterium tranſit, ad proprium monaſterium regredi cogitur.

Alexander III. *Archiepiſcopis, & aliis eccleſiarum prælatis, per Galliam g conſtitutis.*

NOn eſt vobis dubium: [1 & infra.] Univerſitati veſtræ mandamus, quatenus monachos, vel converſos Ciſtercien. ordinis, poſt profeſſionem ſine licentia Abbatum ſuorum, per epiſcopatus veſtros recipi, [illegible] permittatis. Et ſi qui ex eis, ſine licentia Abbatum [illegible] rum, de monaſterio exire præſumpſerint, & commoniti celeriter non redierint, eos regredi compellatis.

a *Bur. l. 8. Dec. c. 3. Ivo p. 7. c. 26.* b *vide conc. Trid. [illegible] tit. de regul. c. 19.* c *aut.* d *aut.* e *al. Aurelian. [illegible] betur in conc. Tribur. c. 25. refer Bur. l. 8. c. 36. Ivo p. 7. c. [illegible] tit. in 1. comp. quib. locis alii concilio tribuitur, [illegible] ut refert Grat. [illegible]* f *l. 1. epiſt. 48. ad Anthemium, [illegible] tem. & c. 1. eod. tit. in 1. comp.* g *in Gallia.*

[1 & [illegible]